

Adoption of the Participatory Guarantee System (PGS) Phra Nakhon Si Ayutthaya Of Organic Farmers.

Chayanisa Premasuk¹, Pichai thongdeerert² and Patcharavadee Sriboonruang³

Received	Reviewed	Revised	Accepted
11/08/2564	21/08/2564	25/08/2564	01/09/2564

Abstract

This research objectives were 1) to study basic personal and economic factors. 2) to study knowledge of organic agriculture 3) to study media exposure of organic agriculture 4) to study Adoption of the Participatory Guarantee System (PGS) Phra Nakhon Si Ayutthaya Of organic farmers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 5) to study relationship between basic personal and economic factors, knowledge and media exposure of organic agriculture to Adoption of the Participatory Guarantee System (PGS) Phra Nakhon Si Ayutthaya Of organic farmers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The sample group of this study was 220 organic farmers and farmers who are interested in producing organic crops in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Data were collected by using an questionnaire. Data analysis implied descriptive statistics such as descriptive and inferential statistics. Statistic to examine the hypothesis were Chi – square.

The results found that 1) most farmers were female, elementary education level, the average age was 47.84 years, the average occupation period was 19.03 years in crop production, nature of land ownership is land owners, the source of organic products is sold by merchants to buy, the average agricultural holding area is 13.61 rai, with an average organic crop production area of 2.61 rai, the average household agricultural labor force of 2.20 people has an average production cost of 5,635.71 baht/rai/year, the average yield of 512.79 kg/rai, and the average income from organic crops is 13,063.57 baht/rai/year. 2) Knowledge of organic agriculture by organic farmers, at a high level. 3) Most farmers have media exposure of organic agriculture Personal

¹ Kasetsart University, Email-chayanisa.p@ku.th

² Kasetsart University, Email- pichai.t@ku.ac.th

³ Kasetsart University, Email- pichai.t@ku.ac.th

media from a farmer friend, activity media from training, Mass media from Internet and Social. 4) Adoption of the participatory organic standard (PGS) Phra Nakhon Si Ayutthaya of organic farmers, overall at a high level. The hypothesis testing found that basic personal and economic factors such as gender, education, holding area, nature of land ownership, agricultural labor, production cost, source of organic produce. and knowledge of organic agriculture have a relationship with Adoption of the participatory organic standard (PGS) Phra Nakhon Si Ayutthaya Of organic farmers in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province.

Keywords : Participatory Guarantee System, Adoption, Media exposure, organic

การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์

ชญานิศา เปรมสุข⁴, พิชัย ทองดีเลิศ⁵ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ 2) ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ 3) การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ 4) การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา 5) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร กับ การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยาของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 140 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi - square) ทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 47.84 ปี มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการผลิตพืชเฉลี่ยอยู่ที่ 19.03 ปี มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นเจ้าของที่ดิน แหล่งจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์คือมีพ่อค้ามารับซื้อ มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 13.61 ไร่ มีขนาดพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์เฉลี่ย 2.61 ไร่ มีแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 5,635.71 บาท/ไร่/ปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 512.79 กิโลกรัม/ไร่ มีรายได้จากการผลิตพืชอินทรีย์เฉลี่ย 13,063.57 บาท/ไร่/ปี 2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ อยู่ในระดับมาก 3) เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ด้านสื่อบุคคลจากเพื่อนเกษตรกร ด้านสื่อกิจกรรมจากการฝึกอบรม และด้านสื่อมวลชนจาก Internet และ Social media 4) เกษตรกรมีการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา พื้นที่ถือครองทางการเกษตร ลักษณะการถือครองที่ดิน แรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน ต้นทุนการผลิต แหล่งจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์ และความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับ การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) กลุ่ม PGS พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

⁴ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Email- chayanisa.p@ku.th

⁵ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Email- pichai.t@ku.ac.th

⁶ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Email- pichai.t@ku.ac.th

คำสำคัญ : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม, การยอมรับ, การเปิดรับข่าวสาร, เกษตรอินทรีย์

บทนำ

ปัจจุบันกระแสความนิยมด้านความปลอดภัยของอาหารได้กลายเป็นประเด็นหลักของโลก เนื่องจากประชากรโลกหันมาใส่ใจกับสุขภาพมากขึ้น จากข้อมูลการเจ็บป่วยของคนมีสาเหตุจากการบริโภคอาหารที่ไม่สะอาด มีการปนเปื้อนของสารพิษและเชื้อโรคทำให้หลายประเทศหันมาใส่ใจต่อสุขภาพของประชากรของตนมากขึ้น โดยมีการออกมาตรการด้านความปลอดภัยของอาหารที่มาจากผลผลิตทางการเกษตรทั้งในด้านอาหารสด อาหารแช่แข็งและอาหารแปรรูป ที่มาจากการผลิตอาหารในประเทศของตนเองและประเทศคู่ค้ามากขึ้น มาตรฐานสินค้าเกษตรจึงเป็นเรื่องที่นานาประเทศให้ความสำคัญ และนับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ในฐานะผู้ก่อตั้งร่วมกับประเทศอื่น ๆ อีก 80 ประเทศ ในการบังคับใช้ความตกลงด้าน สุขอนามัย และ สุขอนามัย พืช (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures: SPS) มาตรการด้านมาตรฐานและความปลอดภัยอาหาร เพื่อควบคุมการส่งออกนำเข้าสินค้าเกษตรและอาหาร ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรไปมากเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาให้ทั่วถึง ทั้งด้านองค์ความรู้ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรให้แก่เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ดึงดูดความสนใจและตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการพัฒนามาตรฐานการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของประเทศคู่ค้า มีการรักษาสิ่งแวดล้อม และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีไปพร้อมกันด้วย (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2016)

ปัจจุบันพืชอินทรีย์ยังเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศซึ่งการเปิดตลาดเสรีสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะการเปิดประชาคมอาเซียน การผลิตสินค้าอินทรีย์จะมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานสินค้า การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการผลิตโดยปรับระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน กำหนดมาตรฐานและการตรวจรับรองคุณภาพสินค้า เพื่อขยายการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารที่มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค รวมทั้งสามารถตรวจสอบย้อนกลับสินค้าและสร้างมูลค่าให้กับสินค้าเกษตร ประเทศไทยมีการพัฒนาระบบมาตรฐานการผลิตพืชและเทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้าในการผลิตพืชที่ได้รับการรับรองมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล การผลิตพืชตามข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และได้รับการรับรองมาตรฐานจึงสามารถตอบสนองผู้บริโภคได้ซึ่งนับวันจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยในปัจจุบันปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในระบบ PGS และระบบมาตรฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (Organic Thailand) และ IFOAM ยังมีปริมาณน้อย “เกษตรอินทรีย์” จึงเป็นกลยุทธ์ใน

การขับเคลื่อนเกษตรกรรายย่อยเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้แก่วัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจชุมชนความมั่นคงทางอาหารลดความยากจนและสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศตามที่องค์กรที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรและอาหารแห่งสหประชาชาติ (FAO และ IFAD) ได้เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ มีนโยบายเกษตรอินทรีย์โดยไม่ได้จำกัดว่าต้องได้รับการรับรองจากหน่วยตรวจรับรองเท่านั้นแต่เป็นการเกษตรทางเลือกสำหรับเกษตรกรรายย่อยเรียกว่า “non certified organic” ซึ่งหมายถึงระบบการเกษตรทุกชนิดที่ใช้กระบวนการธรรมชาติมากกว่าการพึ่งปัจจัยจากภายนอกและการผลิตอาหารที่ดีต่อสุขภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อยังชีพผลผลิตที่มากเกินไปจึงจำหน่ายให้เพื่อนบ้านและตลาดท้องถิ่นที่ผู้ผลิตและผู้บริโภคสื่อสารกันได้โดยตรง ซึ่งการปฏิบัติของผู้ผลิตเป็นไปตามหลักการเกษตรอินทรีย์แต่ไม่เน้นการขอการรับรองจากบุคคลที่ 3 เนื่องจากการตรวจรับรองโดยหน่วยตรวจรับรองมีค่าใช้จ่ายสูงไม่คุ้มกับผลผลิตที่มีไม่มากพอและเป็นกระบวนการยุ่งยากในการทำระบบเอกสาร (Rice Department, 2017)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดให้ ปี 2562 เป็น “ปีแห่งการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน” สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการขับเคลื่อนและยกระดับมาตรฐานการเกษตรภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสู่ความยั่งยืน โดยบูรณาการร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยาภายใต้โครงการพัฒนากลุ่มเกษตรกรสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปี 2562 จัดตั้งกลุ่ม PGS พระนครศรีอยุธยา จากเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ ซึ่งกลุ่มได้มีการประชุมกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา จำนวน 13 ข้อ พร้อมคำอธิบายและแนวทางการปฏิบัติ และจากข้อมูลของกลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ได้จัดตั้งกลุ่มไลน์เกษตรอินทรีย์อยุธยา พบว่ามีเกษตรกรที่ผลิตพืชอินทรีย์และต้องการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวนมากขึ้น และเกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะผลิตพืชให้ได้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แต่ก็ยังมีความยุ่งยากในกระบวนการขอการรับรองเกษตรอินทรีย์ผ่านหน่วยรับรอง ดังนั้นระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System, PGS) ของกลุ่ม PGS พระนครศรีอยุธยา จะเป็นแนวทางแก้ปัญหาความซับซ้อนในการขอการรับรองเกษตรอินทรีย์ผ่านหน่วยรับรองของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ จึงศึกษาปัจจัยพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ การเปิดรับข่าวสาร การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของกลุ่ม PGS พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุงและสนับสนุนงานส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ ใช้ในการวางแผนการผลิตพืชอินทรีย์ และการพัฒนากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อยกระดับมาตรฐานการเกษตรภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสู่ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อศึกษาการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิต พีชอินทรีย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ และการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา
2. ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา
3. การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรด้านสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม และสื่อมวลชน ของผู้ผลิตพีชอินทรีย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลของเกษตรกร โดยมีขอบเขตการของการวิจัย ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาถึงการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์ และการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพีชอินทรีย์

2. ด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาข้อมูลเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ และเกษตรกรที่มีความสนใจผลิตพืชอินทรีย์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. ด้านประชากร ผู้ผลิตพืชอินทรีย์ และเกษตรกรที่มีความสนใจผลิตพืชอินทรีย์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้นจำนวน 220 ราย ตามข้อมูลของกลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562

4. ด้านระยะเวลา ดำเนินการศึกษาในช่วงเวลา ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2563 – กุมภาพันธ์ 2564

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ และเกษตรกรที่มีความสนใจผลิตพืชอินทรีย์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้นจำนวน 220 ราย ตามข้อมูลของกลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัย หาโดยการคำนวณจากเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ และเกษตรกรที่มีความสนใจผลิตพืชอินทรีย์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งสิ้นจำนวน 220 ราย ตามข้อมูลของสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2562 โดยเปิดตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan ได้จำนวนเกษตรกรตัวอย่างที่ทำการศึกษาเท่ากับ 140 ราย สุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากจากจำนวนประชากรของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ และเกษตรกรที่มีความสนใจผลิตพืชอินทรีย์ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 140 รายเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการจัดระดับการยอมรับของเกษตรกรต่อมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา กำหนดการวัดแบบมาตราจัดอันดับ (Ordinal scale) จากการปฏิบัติตามมาตรฐาน (PGS) พระนครศรีอยุธยา จำนวน 13 ข้อ กำหนดการยอมรับเป็น 3 ระดับได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และปฏิบัติน้อย/ไม่ปฏิบัติ โดยให้ค่าของการยอมรับ ดังนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง	มีค่าเท่ากับ 3
ปฏิบัติบางครั้ง	มีค่าเท่ากับ 2
ปฏิบัติน้อย/ไม่ปฏิบัติ	มีค่าเท่ากับ 1
คะแนนเฉลี่ยระดับการยอมรับ	การแปลความหมายระดับ
2.34 – 3.00 คะแนน	การยอมรับมาตรฐานมาก
1.67 – 2.33 คะแนน	การยอมรับมาตรฐานปานกลาง
1.00 – 1.66 คะแนน	การยอมรับมาตรฐานน้อย

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ได้แก่สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi - square) ทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.9) มีอายุเฉลี่ย 47.8 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 52.1) มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการผลิตพืชเฉลี่ย 19 ปี มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 13.6 ไร่ มีลักษณะการถือครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดิน ร้อยละ 70.0 มีขนาดพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์เฉลี่ย 2.6 ไร่ มีแรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือนเฉลี่ย 2.2 คน มีต้นทุนการผลิตระหว่าง เฉลี่ย 5,635.7 บาท/ไร่/ปี มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ย 512.8 กิโลกรัม/ไร่ มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์โดยมีพ่อค้ามารับซื้อ (ร้อยละ 53.6) มีรายได้จากการผลิตพืชเฉลี่ย 13,063.6 บาท/ไร่/ปี และมีรายได้จากการผลิตพืชอินทรีย์ต่างจากการผลิตพืชทั่วไป เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้มากขึ้น (ร้อยละ 69.3)

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์อยู่ในระดับมาก (11 - 15 คะแนน) จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 มีความรู้ในระดับปานกลาง (6 - 10 คะแนน) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 37.1 และมีความรู้ในระดับน้อย (0 - 5 คะแนน) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 โดยเกษตรกรมีคะแนนความรู้ที่น้อยที่สุด 2 คะแนน คะแนนความรู้มากที่สุด 15 คะแนน และคะแนนความรู้เฉลี่ย 8.5 คะแนน

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ ด้านสื่อบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเพื่อนเกษตรกร จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 ด้านสื่อกิจกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากการฝึกอบรม จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 ด้านสื่อมวลชน เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากจาก Internet และ Social media จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3

เกษตรกรมีการยอมรับมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =2.59) และเกษตรกรมีการยอมรับมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยารายด้าน ทั้งหมด 13 ด้าน จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ เกษตรกรกรยอมรับอยู่ในระดับมากเรื่องเมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่เป็นอินทรีย์ (\bar{X} =2.85) รองลงมาเรื่องไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรร่วมกับระบบการผลิตพืชแบบเคมี (\bar{X} =2.82) เรื่องการรักษาสภาพธรรมชาติของพื้นที่เดิม (\bar{X} =2.79) เรื่องถุงและภาชนะที่บรรจุผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว จะต้องสะอาด มี (\bar{X} =2.78) เรื่องผู้ผลิตทยอยปรับเปลี่ยนพื้นที่สู่เกษตรกรอินทรีย์ได้ (\bar{X} =2.73) เรื่องใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ย

คอกและสารกำจัดศัตรูพืช ที่เป็นอินทรีย์ (\bar{X} =2.72) เรื่องการปลูกพืชผสมผสานและการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน (\bar{X} =2.54) เรื่องการป้องกันการปนเปื้อนจากแหล่งก่อมลพิษ (\bar{X} =2.51) เรื่องการถนอมอาหารและการแปรรูปผลผลิต (\bar{X} =2.47) และเรื่องการผสมผสานการเลี้ยงสัตว์กับการปลูกพืชเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์เกื้อกูลกัน (\bar{X} =2.43) เกษตรกรกรยอมรับอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม (\bar{X} =2.22) และเรื่องต้องมีการจดบันทึกและการถ่ายทอดความรู้ (\bar{X} =2.05)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พระนครศรีอยุธยา

(n = 140)

การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม(PGS) พระนครศรีอยุธยา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
1. การป้องกันการปนเปื้อนจากแหล่งก่อมลพิษ	2.51	0.57	สูง
2. การรักษาสภาพธรรมชาติของพื้นที่เดิม	2.79	0.39	สูง
3. ปลูกพืชผสมผสานและการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน	2.54	0.54	สูง
4. ผสมผสานการเลี้ยงสัตว์กับการปลูกพืช เพื่อให้เกิดการใช้ ประโยชน์ เกื้อกูลกัน	2.43	0.67	สูง
5. ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และสารกำจัดศัตรูพืช ที่เป็นอินทรีย์	2.72	0.38	สูง
6. ไม่ใช้สารเคมี	2.82	0.35	สูง
7. ผู้ผลิตทยอยปรับเปลี่ยนพื้นที่สู่เกษตรอินทรีย์ได้	2.73	0.48	สูง
8. ไม่ใช้เครื่องจักรกลและอุปกรณ์การเกษตรร่วมกับระบบการ ผลิตพืช แบบเคมี	2.82	0.30	สูง
9. เมล็ดพันธุ์หรือส่วนที่ใช้ขยายพันธุ์ที่เป็นอินทรีย์	2.85	0.37	สูง
10. ถูงและภาชนะที่บรรจุผลผลิตที่เก็บเกี่ยวแล้ว จะต้อง	2.78	0.39	สูง
สะอาด			
11.การรักษาสิ่งแวดล้อม	2.22	0.56	ปานกลาง
12. การถนอมอาหารและการแปรรูปผลผลิต	2.47	0.83	สูง
13. ต้องมีการจดบันทึกและการถ่ายทอดความรู้	2.05	0.57	ปานกลาง

การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม(PGS) พระนครศรีอยุธยา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน	
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับการ ยอมรับ
Total	2.59	0.27	สูง

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร แรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน ต้นทุนการผลิตมีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และเพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการถือครองที่ดิน แหล่งจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ระดับมากและมีการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับมาก

การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรกับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยาไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา

(n=140)

ตัวแปรอิสระ	การยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา	
	λ^2	p-value
ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ		
- เพศ	4.136	0.042*
- อายุ	0.180	0.914
- ระดับการศึกษา	6.561	0.038*
- ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพการผลิตพืช	1.439	0.230
- พื้นที่ถือครองทางการเกษตร	11.448	0.003**
- ลักษณะการถือครองที่ดิน	6.650	0.038*
- ขนาดพื้นที่ผลิตพืชอินทรีย์	0.365	0.833
- แรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน	16.113	0.000**
- ต้นทุนการผลิต	13.644	0.001**
- ปริมาณผลผลิต	4.048	0.132
- แหล่งจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์	7.899	0.019*
- รายได้จากการผลิตพืชอินทรีย์	4.754	0.093
- รายได้จากการผลิตพืชอินทรีย์ต่างจากการผลิตพืชทั่วไป	1.275	0.259
ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	11.486	0.003**
การเปิดรับข่าวสาร		
- สื่อบุคคล	5.231	0.073
- สื่อกิจกรรม	4.218	0.121
- สื่อมวลชน	1.689	0.430

** p-value \leq 0.01, * p-value \leq 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและเศรษฐกิจเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ ได้แก่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร แรงงานภาคการเกษตรของครัวเรือน ต้นทุนการผลิตมีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และเพศ ระดับการศึกษา ลักษณะการถือครองที่ดิน แหล่งจำหน่ายผลผลิตพืชอินทรีย์มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เนื่องจากปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกรนั้น เป็นสิ่งที่จำแนกถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อการตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ผลการทดสอบสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khaowiset, T. (2020) ได้ศึกษาเรื่อง การยอมรับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอสามชุกจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ได้แก่รายได้ที่ได้จากการทำนาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการยอมรับเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ PhromSuwan, N. (2009) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยปรากฏว่าการศึกษาศึกษาพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การมีตลาดรองรับ ต้นทุนการผลิตต่ำ ครอบครัวยุติการเงินลงทุน ราคาจำหน่ายสูง พื้นที่ถือครองมากพอ และแรงงานในครัวเรือนเพียงพอ มีผลในระดับมากต่อการตัดสินใจผลิตข้าวอินทรีย์ของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด ผ่านการติดตามเยี่ยมเยียน การประชุม การจัดอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้นทำให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มากขึ้นด้วย และอาจเป็นเพราะหากเกษตรกรมีปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีมีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ

ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) กลุ่ม PGS พระนครศรีอยุธยา ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เนื่องจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เป็นอย่างดี ย่อมมีการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม มากกว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับน้อย การทดสอบสมมติฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Daorueang, J (2015) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ในอำเภอสังขพืชของ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้มีอิทธิพลต่อระดับการยอมรับปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sutcharitthurakan, W. (2008) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของผู้ผลิตพืชอินทรีย์ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) พระนครศรีอยุธยาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hemwat, W. (2012) ได้ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกพืชของเกษตรกรในตำบลหนองกระเบน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลการศึกษาพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการปลูกพืชโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lamwanna, S. (2019) ได้ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตพืชตามมาตรฐานพืชอินทรีย์ อำเภอยะนิง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการผลิตพืชตามมาตรฐานพืชอินทรีย์ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมากแต่เมื่อพิจารณาข้อย่อยก็ยังมีส่วนที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์โดยเน้นหัวข้อที่เกษตรกรมีความรู้น้อย ได้แก่ การกำจัดวัชพืชโดยไม่ใช้สารเคมี และการใช้ปุ๋ยคอก มูลสัตว์ชนิดต่างๆ ที่ถูกต้องตามมาตรฐานกำหนด โดยผ่านการส่งเสริมในรูปแบบต่างๆ อาทิเช่น การติดตามเยี่ยมเยียนแปลงผลิตพร้อมทั้งให้คำแนะนำโดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ การจัดฝึกอบรม หรือการศึกษาดูงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

2. การเปิดข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์ เกษตรกรผู้ผลิตพืชอินทรีย์เปิดรับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นำชุมชน การฝึกอบรมหรือสาธิต และ Internet และ Social media มากที่สุด ทำให้เห็นได้ว่าแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรควรที่จะส่งเสริมผ่านช่องทางต่างๆ เหล่านี้ให้มากขึ้น และพัฒนาสื่อที่ใช้ให้มีคุณภาพเพื่อที่เกษตรกรจะรับรู้ถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้น

References

- Daorueang, J. (2015). Casual factors effecting the adoption of organic standards by rice organic farmers in sangthong district, vientiane capital, lao pdr. *ACADEMIC JOURNAL UTTARADIT RAJABHAT UNIVERSITY* vol.11 no.2 July-December 2016.
- Hemwat, W. (2012). *Opinions affecting crop cultivation of farmers in Nong Krakrot Sub-district. Ban Mi District Lopburi Province*. Bangkok : Kasetsart University.
- Khaowiset, T. (2020). *Acceptance of organic agriculture by rice farmers, Sam Chuk District, Suphan Buri Province*. The 15th Graduate Research Conference,

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Center: 943 – 954.

Lamwanna, S. (2019). Farmer's Opinion towards Organic Crop Standard Production, Thap Than District, Sisaket Province. *King Mongkut's Agricultural Journal*.37(1): 394-404.

Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2016). *Agricultural Standards*. Bangkok : Office of the National Economic and Social Development Board.

PhromSuwan, N. (2009). *Factors affecting the decision to produce organic rice of rice farmers in Pathum Thani Province*. Bangkok : Kasetsart University.

Rice Department. (2017). Handbook for the Promotion of Organic Crop Production Project 2017. Bangkok : Rice Product Development Division, Rice Department.

Sutcharitthurakan, W. (2008). Factors Affecting the Acceptance of Organic Fertilizer Production and Use of Farmers Group Members in Hat Yai District, Songkhla Province. *Suranaree Journal of Social Science*. 4(1): 29 – 43.